

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Liberec

Inspekční zpráva

Základní škola Lidická, Hrádek nad Nisou, Školní 325

Školní 325, 463 34 Hrádek nad Nisou

Identifikátor školy: 600 079 775

Termín konání komplexní inspekce: 5. - 9. únor 2001

Čj.	084 112/01-5083
Signatura	kh4cu128

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Lidická v Hrádku nad Nisou (dále jen ZŠ), okres Liberec je plně organizovaná škola bez právní subjektivity, do které docházejí žáci z města i ze spádové oblasti. Ve školním roce 2000/2001 je ve škole 15 tříd (devět na 1. stupni a šest na 2. stupni) celkově s 339 žáky. Stravování žáků i zaměstnanců školy a provoz školní družiny zajišťuje společně pro obě školy Základní škola T. G. Masaryka v Komenského ulici v Hrádku nad Nisou.

ZŠ je zálohovou organizací města Hrádek nad Nisou. Byla zřízena Zakládací listinou ze dne 28. 11. 1995 na dobu neurčitou.

Ve všech třídách 1. - 9. ročníku se vyučuje podle vzdělávacího programu Základní škola. Škola se druhým školním rokem společně s Grundschule v Hartavě podílí na projektu česko-německé třídy a na tvorbě vzdělávacího programu Škola bez hranic.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Výuka v 1. - 9. ročníku probíhá podle vzdělávacího programu Základní škola čj. 16847/96-2. Týdenní hodinová dotace sledovaných předmětů souhlasí s učebním plánem zvoleného vzdělávacího programu.

Třídy jsou převážně vybaveny značně opotřebovaným žákovským nábytkem. Ve třídách na 1. stupni jsou k dispozici počítače a relaxační koutky opatřené kobercem. Osvětlení tříd je nedostatečné, použitá svítidla jsou nevhodná a neodpovídají současným požadavkům.

Výzdoba chodeb a vstupního vestibulu je vkusná, vhodně je využito žákovských prací.

V kontrolovaných žákovských knížkách byla ve sledovaných předmětech odpovídající frekvence známek. Poznámky jsou v žákovských knížkách zaznamenány minimálně a s rozvahou, pouze v jedné třídě je používání poznámek neúměrné jak po stránce jejich frekvence, tak obsahu.

V rámci inspekční činnosti byla dílčím způsobem sledována výuka prvouky, vlastivědy a přírodovědy v 1. - 5. ročníku, českého jazyka, matematiky, výtvarné výchovy a tělesné výchovy na prvním i druhém stupni a výuka občanské výchovy, dějepisu, fyziky a přírodopisu v ročních druhého stupně.

Plán hospitační činnosti byl silně poznamenán absencí vyučujících (nemoc a účast na lyžařském kurzu) a cca 32 % absencí žáků v důsledku probíhající chřipkové epidemie. Z těchto důvodů bylo vyučování zčásti zabezpečeno učiteli - důchodci a studentkou pedagogické fakulty, zčásti byly hodiny odsuplovány vyučujícími školy.

Český jazyk

Časová dotace předmětu je v souladu s učebním plánem. Ve sledovaných hodinách odpovídaly výukové cíle učebním osnovám, byly reálné a konvenovaly aktuálnímu stavu třídy. Kontinuita výuky mezi ročníky je zajištěna součinností vyučujících při tvorbě tematických plánů. Učitelky jsou informovány o žácích se specifickými poruchami učení a chování.

Všechny vyučující mají odbornou i pedagogickou způsobilost ve smyslu § 2 odst. 4 vyhlášky MŠMT č. 139/1997 Sb, o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců, v platném znění.

Způsob vedení výuky byl na prvním a druhém stupni výrazně odlišný.

Český jazyk - 1. stupeň

Výuka probíhá v tradičně uspořádaných učebnách, jejichž estetická a informační úroveň je závislá na invenci třídních učitelek. Ve výzdobě je ve vyváženém poměru využíváno žákovských prací a částečně i nástěnných přehledů vztahujících se k probírané látce. Nových názorných učebních pomůcek se vyučujícím nedostává. Fond učebnic včetně pracovních sešitů je vyhovující, průběžně se inovuje s cílem tvořit ucelené řady.

Výuka byla připravená, navazovala na předcházející učivo, i když většina vyučujících po dobu inspekce volila z důvodů velké absence žáků opakování a procvičování učiva. V rámci převažujících tradičních metod práce ve vyučování byly hodiny promyšlené, dobře strukturované, měly jasné cíle a obsah. Společným znakem hodin byl frontální způsob výuky se střídáním činností, které žáky v mezích možností aktivovaly (práce s učebnicí, s pracovním sešitem, samostatná práce, řízený rozhovor učitelů a žáků, hlasité čtení, pohybové rozvíčky atd.). S různou mírou úspěšnosti se učitelky snažily aplikovat zásadu názornosti a oživit vyučování zařazováním didaktických her. Žáci se specifickými poruchami učení byli ve výuce zohledňováni.

Během výuky učitelky využívaly vstupní a průběžné motivace. Ověřovaly si pochopení učiva, ale jejich otázky nebyly vždy zaměřeny na pochopení vztahů a aplikaci probírané látky. Žáci byli průběžně pozitivně hodnoceni a v závěru hodiny pochváleni. Podpora sebehodnocení měla nižší úroveň a málo byla využita metoda práce s chybou.

Rozvoj komunikativních dovedností žáků byl na dobré úrovni. Atmosféra hodin byla díky vstřícnosti, klidu a vystupování učitelek otevřená a příjemná.

Výuka českého jazyka na prvním stupni byla hodnocena jako velmi dobrá.

Český jazyk - 2. stupeň

Kmenové učebny jsou vybaveny obvyklým, starším nábytkem. Ve srovnání s prvním stupněm je prostředí tříd výrazně nepodnětné. Moderních učebních pomůcek (přehledů, transparentů, literárních nahrávek apod.) se vyučujícím nedostává. Fond učebnic je dostatečný, průběžně se inovuje s cílem vytvářet jednotné řady.

Zhlédnuté hodiny byly promyšlené a vhodně strukturované. Převládal frontální způsob výuky založený na výkladu, řízeném rozhovoru spojeném s opakovacím prodlouženým výkladem a samostatnou prací žáků. Vyučovací čas byl efektivně využit, činnosti logicky navazovaly a vhodně se střídaly. Způsob kladení otázek vedl ke krátkým a jednoslovným doplňujícím odpovědím. Dominantní byla úloha učitele předávajícího hotové poznatky. Dostatečný prostor pro samostatnou aktivitu žáků a výraznější rozvoj jejich komunikativních dovedností nebyl vytvářen. Podceňováno bylo závěrečné shrnutí učiva a jeho zařazení do širšího tematického celku nebo systému předmětu. Intenzita úvodní i průběžné motivace byla ve sledovaných hodinách rozdílná, závisela na volbě a efektivním uplatnění didaktických metod, schopnosti zaujmout daným tématem i na komunikativních dovednostech jednotlivých učitelů. Méně bylo využíváno hodnocení jako organického motivačního prvku. Citelně se nedostávalo názornosti, ať již v použití názorných pomůcek vztahujících se k probírané látce, či využití tabule k záznamu přehledů a schémat. Naopak velmi dobrá je úroveň žákovských písemných projevů a dostatek podkladů pro hodnocení.

Výuka českého jazyka na druhém stupni byla hodnocena jako průměrná.

Matematika - 1. stupeň

Týdenní hodinová dotace předmětu je v souladu s učebním plánem zvoleného vzdělávacího programu. Kontrolou žákovských prací, třídních knih a hospitacemi bylo zjištěno, že učební osnovy jsou dodržovány, nedochází k obsahové duplicitě a je zajištěna kontinuita výuky mezi jednotlivými ročníky. Stanovené výukové cíle odpovídají standardu vzdělávání i aktuálnímu složení tříd a jsou voleny vhodně a přiměřeně. Příprava jednotlivých hospitovaných hodin měla velmi dobrou úroveň, vyučovací čas byl ve většině z nich využíván efektivně.

Ze šesti vyučujících (další dvě nebyly v době inspekce z důvodu nemoci ve škole přítomny), které výuku zajišťují, čtyři splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti ve smyslu vyhlášky MŠMT č. 139/1997 Sb., jedna má odbornou způsobilost pro výuku na 2. stupni ZŠ a jedna dosud studuje příslušný obor na pedagogické fakultě; tato skutečnost však neměla na kvalitu výuky negativní vliv. Sledovaná výuka probíhala v esteticky upravených kmenových učebnách. Ve většině tříd jsou kromě potřebných pomůcek k dispozici i relaxační koberce, dvě z nich (I. A, III. A) dosahují z hlediska funkčnosti vybavení a pedagogické podnětnosti špičkové úrovně. Členění hodin odpovídalo psychohygienickým zásadám. Zařazování relaxačních chviliek a časté změny rytmu nebo druhu činnosti přispívaly ke zvyšování efektivity vyučování.

Všechny zhlédnuté hodiny měly jasně stanoven vzdělávací cíl, ve všech byl patrný individuální přístup učitelek k žákům. Z hlediska používaných metod a forem práce mezi nimi byly rozdíly. Většina hodin se vyznačovala promyšlenou organizací, množstvím připravených činností a zpravidla i vysokou pracovní efektivitou s funkční zpětnou vazbou. Uvážlivé střídání různých forem práce založených zejména na názornosti, vlastním prožitku a tvořivosti dětí vyvolávalo jejich spontánní zájem a aktivní spolupráci. Zejména ve třídách I. A a III. A poskytovaly učitelky žákům dostatek prostoru pro individuální názory, úvahy a odhad výsledků, podporovaly rozvoj jejich logického myšlení, vedly je k odpovědnosti za práci a sebekontrolu. Ve dvou hospitovaných hodinách však převažoval spíše konzervativní přístup, spočívající především v dominantní roli vyučujících, ve stereotypní struktuře výuky s převahou frontálních forem práce a minimem aktivní tvořivé práce žáků. V závěru většiny hodin chybělo celkové shrnutí a systematické utřídění probíraného učiva včetně zhodnocení snahy a pokroku resp. ocenění výsledků práce žáků. Oblast je hodnocena jako velmi dobrá.

Přestože vstupní motivace nebyla v některých hodinách uplatňována v plném rozsahu, v průběhu hodin pak byli žáci motivováni hrou, odměnou za úspěch v soutěži, pochvalou nebo oceněním výsledků práce.

Většinu hodin charakterizovaly velmi pěkné vzájemné vztahy a vstřícný a přátelský způsob komunikace se žáky založený na vzájemné důvěře a na přirozené autoritě učitelek. Velmi často byly posilovány prvky spolupráce a tolerance mezi žáky, pozitivní účinky mělo rovněž radostné klima ve třídách.

Na základě zjištěných skutečností byla i přes uvedené kvalitativní rozdíly výuka matematiky na prvním stupni celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Matematika - 2. stupeň

Výuku matematiky na 2. stupni zajišťují dvě vyučující, z nichž jedna splňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, zbývající má způsobilost pouze pedagogickou. Týdenní hodinová dotace je v souladu s učebním plánem vzdělávacího programu Základní škola. Tematické plány vycházejí z platných učebních osnov a je zajištěna návaznost mezi jednotlivými ročníky.

Výuka probíhala v tradičně uspořádaných třídách vybavených starším žákovským nábytkem. Fond učebnic je dostatečný, průběžně je doplňován. Didaktická technika, učební pomůcky

a kopírované materiály nebyly v hodinách využívány.

Struktura hospitovaných hodin byla promyšlená, hodiny měly stanovený cíl a obsah. Probírané učivo bylo podáváno srozumitelně a věcně správně. Vyučující dbala na přesnost ústního i písemného matematického projevu žáků. Ve sledovaných hodinách byl uplatňován frontální způsob výuky se střídáním činností, dle možností bylo učivo se žáky vyvozováno a zdůvodňováno. Zčásti bylo využito diferenciací, práce s chybou a alternativních postupů při řešení úloh. Převládalo pozitivní hodnocení žáků. Hodiny postrádaly závěrečné shrnutí a zhodnocení.

Komunikace v hodinách byla založená na vzájemné důvěře a pozitivních vztazích. Žáci se chovali klidně a ukázněně.

Kvalita výuky matematiky ve sledovaných hodinách na druhém stupni měla velmi dobrou úroveň.

Společenskovědní a přírodovědné předměty 1. stupeň - prvouka, vlastivěda, přírodověda

Sledované hodiny byly ze 70 % odučeny bez odborné a pedagogické způsobilosti. Dvě učitelky se středoškolským vzděláním dálkově studují pedagogickou fakultu - 1. stupeň, jednu suplovanou hodinu odučila studentka denního studia pedagogické fakulty, jednu důchodkyně.

Obě suplované hodiny měly vysokou úroveň především po stránce obsahové, organizační i metodické, probíhaly v otevřeném komunikativním prostředí. Všechny učitelky byly na výuku pečlivě připravené, látka byla podána věcně správně, odpovídala vzdělávacímu programu. Většina sledovaných hodin byla vedena frontálně se zařazením samostatné práce žáků, ojediněle byla využita činnost ve skupinách. Použitý názor neodpovídal zcela rozsahem, obsahem a formou probíranému učivu a věku žáků na 1. stupni (malé obrázky, publikace, nevhodné mapy). Velké rozdíly jsou v komunikativních dovednostech, vystupování učitelk a především jejich práci s hlasem.

Výuka prvouky byla značně rozdílná. Polovina sledovaných hodin měla velmi dobrou a vynikající úroveň. Další hodiny nebyly vedeny interaktivně, nebylo vytvořeno komunikativní prostředí (komunikace jen s aktivními žáky, nevhodný obsah z hlediska cíle hodiny, uzavřené a návodné otázky, nevhodná terminologie). Kromě jedné hodiny se jednalo o frontální výuku. Jedna hodina měla citelně slabá místa.

Obě sledované hodiny přírodovědy byly velmi efektivní, probíhaly v tvořivém, komunikativním prostředí s vysokou aktivitou žáků. Výklad byl spojen se zkušeností žáků, aplikací učiva, vhodně byly využity mezipředmětové vztahy. Průběžně byla využívána zpětná vazba k ověření pochopení látky, motivaci a aktivizaci žáků. Dílčí drobné nedostatky byly v organizaci hodin. Úroveň byla velmi dobrá.

Z důvodu vysoké absence byla sledována pouze jedna hodina vlastivědy. Obsah i metody a prostředky byly promyšlené, program byl pestrý a přitažlivý. Žáci byli vedeni k hledání odpovědí a řešení problémů. Rezervy byly ve vhodnosti použitých pomůcek, názoru a frontálním vedení hodiny. Úroveň byla velmi dobrá.

Výuka prvouky, přírodovědy a vlastivědy ve sledovaných hodinách měla velmi dobrou úroveň.

Společenskovědní předměty 2. stupeň - občanská výchova a dějepis

Časové dotace obou sledovaných předmětů byly v souladu s učebním plánem. Občanská výchova je ve všech ročnících vyučována třídními učiteli, z nichž ani jeden nemá pro výuku předmětu odbornou způsobilost. Dějepis je vyučován třemi vyučujícími, z nich pouze jeden je odborně a pedagogicky způsobilý.

Výuka dějepisu probíhala v souladu s učebními osnovami. Při časovém a tematickém rozpracování učiva občanské výchovy selhala koordinace výuky i následná kontrola ze strany vedení školy. Rozvržení učiva do ročníků bylo ponecháno na jednotlivých učitelích, tematické plány byly vytvořeny izolovaně. Chybí koordinace mezi souběžnými třídami a zajištění kontinuity výuky v jednotlivých ročnících druhého stupně. Tematické plány jsou formální, nerespektují časové možnosti dané počtem hodin. Vychází více z učebnic, které mají k dispozici pouze učitelé, než ze vzdělávacího programu. Z tematických celků jsou nahodile a nerovnoměrně vybírány náměty pro jednotlivé hodiny. Obsah učiva předmětu není vyučován v posloupnosti, návaznosti a úplnosti. Učební osnovy předmětu nejsou reálně plněny v celém předepsaném rozsahu. Kontrola již probrané látky podle třídních knih v tomto i předcházejících ročnících je obtížná, neboť ze záznamů není zcela zřejmá obsahová souvislost s probíraným tématem, zápisy se opakují nebo jsou bez vypovídací hodnoty.

Výuka probíhala v kmenových třídách. V hodinách dějepisu vyučující používali historických map a při samostatné práci žáků dějepisných atlasů. Ve sledovaných hodinách občanské výchovy nebyly využity specifické učební pomůcky ani další doplňující literatura či pomocné texty.

Hospitované hodiny postrádaly jasnou a propracovanou stavbu, byly odborně i didakticky neobratné a málo efektivní. Výkladové části hodin i průběžné komentáře vyučujících měly více povahu monologu učitele bez větší odezvy žáků, zadávané úkoly byly nenáročné, otázky předjímalý několikáslovné žakovské odpovědi. Zpravidla chyběl shrnující a hodnotící závěr, prostor pro diskusi, vyjádření názorů či prožitků žáků. Kvalitu výuky z velké míry ovlivňovaly osobnostní dispozice, míra invence a schopnost komunikace jednotlivých vyučujících.

Výuka společenskovědních předmětů byla vzhledem k nedostatkům v oblasti plánování předmětu občanská výchova hodnocena jako ještě vyhovující.

Přírodovědné předměty 2. stupeň - fyzika a přírodopis

Učitelky fyziky i přírodopisu vyučují podle časově zpracovaných tematických plánů, které svým obsahem odpovídají vzdělávacímu programu Základní škola. Vyučování těmto předmětům je zajištěno učitelkami s požadovanou pedagogickou i odbornou způsobilostí.

Hospitované hodiny byly velmi dobře připravené, učitelky využívaly názorné pomůcky, zvolené postupy při opakování i výkladu byly promyšlené a funkční. Vyučování fyzice se uskutečnilo v odborné učebně fyziky a chemie, která je vybavena dostatečným množstvím potřebných pomůcek. Přírodopis byl vyučován v kmenové třídě, potřebné pomůcky byly přineseny. Žáci měli k dispozici učebnice, sešity, namnožené texty a obrázky vztahující se k učivu. Učitelky využívaly při výkladu názorných modelů, obrazového materiálu a transparentních fólií pro zpětný projektore. Učivo bylo interpretováno bez chyb, srozumitelně a pro žáky přijatelně. Verbální i neverbální komunikace s žáky byla vedena správně a vytvářela pracovní atmosféru. Velmi pěkná byla hodina s výkladem o částech lidského těla, která žáky vhodně motivovala ke správné životosprávě. Žáci byli aktivní, prokazovali hluboké znalosti probíraného učiva a hledali souvislosti uváděných poznatků s reálným životem. Ve fyzice v sedmém ročníku chybělo důkladnější procvičování obtížnějších jevů souvisejících s mechanikou.

Kvalita vzdělávání při vyučování fyzice a přírodopisu byla velmi dobrá.

Výtvarná výchova

Polovina zhlédnutých hodin byla odučena učitelkami pouze s pedagogickou způsobilostí. Výuka probíhala v kmenových třídách, ve škole není odborná učebna pro výtvarnou výchovu. Ve výzdobě školy a mnoha tříd je vhodně a vkusně využito prací žáků.

Program hodin byl vždy promyšlený. Učitelky podněcovaly fantazii žáků, individuálně je povzbuzovaly, pozitivně motivovaly, nechaly je realizovat vlastní záměr. Kladly důraz na originalitu a tvořivost. V některých hodinách si žáci mohli zvolit i výtvarnou techniku. Atmosféra byla tvůrčí, při práci žáci s učitelkami přirozeně neformálně komunikovali. Jedna hodina měla dílčí nedostatky v organizaci práce.

Zařazení jednohodinové týdenní dotace není optimální. Výrazně snižuje úroveň výuky z hlediska možností využití širšího spektra metod, technik i námětů. Je v nesouladu s pojetím předmětu, specifickými cíli a přístupy k obsahu a organizaci výuky stanovenými ve vzdělávacím programu.

Výuka výtvarné výchovy byla na velmi dobré úrovni.

Tělesná výchova

Pro tělesnou výchovu má škola k dispozici malou vlastní tělocvičnu s poměrně chudým, pro 1. stupeň však vyhovujícím, vybavením. Rovněž využívá pěknou a udržovanou městskou sportovní halu vhodnou především na míčové hry a vlastní školní hřiště s umělým povrchem a možnostmi pro provádění lehké atletiky i míčových her. Vedle povinného programu dvou hodin tělesné výchovy (na 2. stupni dvouhodinové bloky) jsou zařazeny pro žáky 7. až 9. ročníku volitelné pohybové a sportovní aktivity. V době inspekce organizovala škola se skupinou žáků sedmých tříd lyžařský výcvik v Krkonoších.

Na 1. stupni vyučuje tělesné výchově s požadovanou kvalifikací sedm učitelů a učitelek (78 % odučených hodin). Tělesné výchově děvčat na 2. stupni ZŠ vyučuje učitelka s požadovanou kvalifikací, chlapce učí učitel bez odborné a pedagogické způsobilosti.

Hospitované hodiny byly pečlivě připravené, jejich stavba byla promyšlená a účelná. V hodinách byla pozorovatelná rušná, ale ukázněná atmosféra, děti cvičily se zájmem a zaujetím. Učitelé cviky předváděli a vhodně organizovali dostatečné fyzické zapojení žáků.

Výuka tělesné výchovy měla velmi dobrou úroveň.

Hodnocení kvality vzdělávání

Na základě provedených hospitací byla úroveň vzdělávací činnosti na prvním stupni hodnocena velmi dobře, na druhém stupni byly výrazné rozdíly v hodnocení jednotlivých předmětů.

Celkově byla kvalita vzdělávání sledovaných předmětů ve škole na velmi dobré úrovni.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Ředitel školy má zpracované koncepční záměry školy pro období 2000 - 2002, které vycházejí z analýzy podmínek a prostředí školy. Hlavní cílem je vytvořit školu, která je schopna nabídnout kvalitní vzdělání i mimoškolní činnost, a která bude nadále využívat příhodné polohy k příhraniční spolupráci se školou v saské Žitavě a v polské Bogatyni. Významným dlouhodobým úkolem je i rozvíjení výuky v česko-německé třídě (Škola bez hranic Hrádek - Hartava) s cílem uskutečnit projekt společné výuky, na kterém spolupracují obě strany. Koncepce a stanovené cíle jsou reálné, zčásti realizovatelné v delším časovém horizontu. Průběžně jsou sledovány a ve spolupráci se zřizovatelem popř. i se zahraničními partnery projednávány a vyhodnocovány. Na stanovení strategických cílů se podílelo vedení školy, vyučující a zřizovatel.

Na koncepci školy navazuje roční plán práce na školní rok 2000/2001 a organizační zajištění školního roku 2000/2001. Hlavní oblasti plánu jsou zaměřeny na odborné a pedagogické řízení, jeho organizaci a kvalitu, na personální zajištění činnosti školy, péči o další vzdělávání a odborný růst učitelů, kontrolní a hodnotící systém školy, informační systém školy a na projekty rozvoje školy. Přílohou plánu jsou kritéria pro hodnocení pedagogických pracovníků. Konkrétní akce a úkoly jsou rozpracovány v měsíčních plánech. Stanovené úkoly jsou ředitelem školy průběžně sledovány a vyhodnocovány. Plánování jako celek je funkční.

Ve škole se ve školním roce 2000/2001 vyučuje ve všech třídách 1. - 9. ročníku podle vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2.

Škola nabízí žákům volitelné i nepovinné předměty. Významnou roli při zohledňování specifických potřeb a zájmu žáků sehrává bohatá nabídka zájmových činností.

Pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami jsou vypracovány individuální vzdělávací plány.

Plánování je na velmi dobré úrovni.

Organizování

Organizační struktura školy je stanovena. V čele stojí ředitel školy, který byl jmenován do funkce na základě konkurzního řízení v roce 1999. Přímou řídí zástupkyni, výchovnou poradkyni a školníka, na které jsou delegovány příslušné pravomoci. Úkoly a kompetence ředitele a jeho zástupkyně jsou písemně vymezeny. Pracovní náplně pracovníků jsou stanoveny. Organizační struktura umožňuje účinné řízení školy.

Jako poradní orgány jsou zřízeny pedagogická rada a předmětové komise. Ředitel školy využívá i námětů a připomínek rady rodičů, pravidelně spolupracuje se školskou komisí při Městském úřadu v Hrádku nad Nisou.

Vnitřní chod školy se řídí školním řádem, který byl k dispozici ve třídách, na chodbu byl vyvěšen v průběhu inspekce. Má restriktivní charakter, zcela chybí práva žáků. Převažují pokyny, příkazy, povinnosti a zákazy. Jejich formulace není vhodná (o malých přestávkách mohou žáci na WC pouze se svolením učitele, zákaz vstupu do sborovny a zbytečného klepání). Obsahuje ustanovení, která nejsou v kompetenci školy (zákaz nošení větších obnosů peněz a cenných předmětů). Obsah byl s ředitelem podrobně konzultován, připomínky byly akceptovány.

Škola má velmi dobře zpracovaný vlastní klasifikační řád, nebyl však aktualizován dle informace MŠMT ČR k vyplňování vysvědčení na základních školách čj. 28 690/2000-22 z 11. října 2000.

Ředitel školy má promyšlený, funkční informační systém. Aktuální informace, informace ředitelství školy, referátu školství, pedagogického centra popř. dalších institucí jsou k dispozici ve sborovnách a ústně sdělovány a projednávány na pravidelných poradách. Žákům jsou informace předávány převážně třídními učiteli, školním rozhlasem a dle povahy jsou zveřejňovány na nástěnkách ve škole. Vnější informační systém se opírá o průběžná sdělení zákonným zástupcům pomocí notýsků, žákovských knížek a při třídních schůzkách. O zhoršené klasifikaci a o udělení výchovného opatření jsou rodiče informováni písemně, v případě potřeby jsou pozváni k osobnímu jednání, o kterém je učiněn zápis.

Spolupráce s rodiči je bez konfliktů, školu mohou kdykoliv navštívit popř. si dojednat schůzku s vyučujícími předem.

Na veřejnosti se škola prezentuje v místním i celostátním tisku a v televizi. Ve městě pořádá výstavky prací žáků.

Začátek vyučování, stanovené maximální počty vyučovacích hodin v jednotlivých ročnících v jednom sledu a v jednom dni, délka vyučovacích hodin a délka přestávek odpovídají vyhlášce č. 291/1991 Sb., o základní škole, v platném znění.

Kontrolovaná povinná dokumentace podle § 38a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních, středních a vyšších odborných škol, v platném znění, je vedena ve stanoveném rozsahu a na předepsaných tiskopisech. V kontrolovaných třídních výkazech a katalogových listech byly zjištěny drobné nedostatky, které byly s ředitelem projednány. Celkově je administrativní úroveň kontrolovaných dokumentů velmi dobrá, písemnosti jsou přehledně vedeny a uspořádány.

Personální dokumentace a osobní agenda zaměstnanců organizace byla vedena k 31. prosinci 2000 na ŠÚ Liberec a od 1. ledna 2001 je vedena na referátu školství Okresního úřadu Liberec. Vzhledem k této skutečnosti nemohla být kontrola personální dokumentace provedena.

Kontrolou bylo zjištěno, že v názvu školy není uveden příslušný název okres dle ustanovení § 2 odst. 3 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb. Tento nedostatek bude řešit dle platných právních předpisů nová zakládací listina v roce 2001.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/2000 je zpracována v souladu s § 17e odst. 2, 3 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, v platném znění. Postihuje všechny oblasti a její obsah je v souladu se zjištěnými skutečnostmi.

Rozhodnutí vydaná ředitelem školy ve školním roce 2000/2001 jsou jednoznačná, adresná a včasná a obsahují náležitosti stanovené § 47 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, v platném znění.

Organizování je na velmi dobré úrovni.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitel školy a jeho zástupkyně jsou s vyučujícími i provozními pracovníky v každodenním osobním kontaktu. Uplatňovaný demokratický styl řízení s definovanými kompetencemi pracovníků a snahou o důslednou kontrolu je funkční a účinně napomáhá k vytváření klidného a sdílného ovzduší ve škole. Ředitel školy na základě dobré znalosti pedagogického sboru preferuje pozitivní motivaci pracovníků, podporuje a oceňuje jejich iniciativu a tvořivost, klade důraz na optimální personální zabezpečení výuky. Začínajícím nebo nekvalifikovaným učitelům

je prostřednictvím uvádějících kolegů poskytována odborná i metodická pomoc.

Vedení školy umožňuje průběžné vzdělávání pedagogických pracovníků. Výběr vzdělávacích akcí vychází z jejich zájmu a odpovídá potřebám školy. Preferováno je hledisko realizace programu Škola bez hranic.

Mimořádné výsledky práce oceňuje vedení školy nejen morálně na provozních poradách, ale zejména poskytováním diferencovaných osobních příplatků a mimořádných odměn podle předem stanovených a projednaných kritérií. Kvalita práce jednotlivých pedagogů je průběžně sledována, systém pravidelného hodnocení pracovníků dosud realizován není.

Systém, rozsah a efektivnost vedení a motivování pracovníků jsou velmi dobré.

Kontrolní mechanismy

Systém vnitřní kontroly školy vychází z podrobně zpracovaného „Plánu hospitační a kontrolní činnosti na školní rok 2000/2001“, který byl projednán na zahajovací pedagogické radě. Kontrolní činnost, která je vykonávána ředitelem a zástupkyní ředitele školy, je zaměřena především na oblast výchovně vzdělávacího procesu v dílčích segmentech: kontrolu tematických plánů, hospitační činnost, prověrky vědomostí, vedení dokumentace třídními učiteli a zapojení žáků do školních a mimoškolních aktivit. V oblasti organizačně provozní je kontrolní činnost orientována na bezpečnost práce, plnění dozorů a využívání odborných učeben a učebních pomůcek.

Hospitační činnost je rozložena do jednotlivých měsíců a tříd a je zaměřena na sledování konkrétních cílů, především stavu výuky v 1., 5., 6. a 9. ročníku. Souběžně je pomocí vlastních kontrolních testů zjišťována vstupní a výstupní úroveň vědomostí a dovedností žáků.

O hospitacích jsou vedeny záznamy, jejich závěry a doporučení jsou s kontrolovanými osobami projednány. Obecné závěry jsou projednávány na pedagogických radách.

Systém kontroly třídních knih, třídních výkazů a žákovských knížek je po stránce formální velmi dobře propracovaný. Pravidelné kontroly však nepostihly nedostatky v obsahu záznamů. V třídních knihách se při výuce občanské výchovy opakují zápisy bez výpovědní hodnoty typu „opakování“, opakující se probíraná témata mimo rámec učebních osnov i ředitelem schválených tematických plánů. Při kontrole žákovských knížek unikl pozornosti nedostatek podkladů pro hodnocení žáků v předmětu občanská výchova (v ostatních sledovaných předmětech je známek dostatek). Nedostatečná je kontrola plnění učebních osnov v předmětu občanská výchova - viz část hodnocení předmětu.

Kontroly provozu školy a BOZP jsou prováděny účelně, dokonale a efektivně.

Kontrolní systém školy lze celkově, s přihlédnutím k dílčím nedostatkům v oblasti kontroly výchovně vzdělávacího procesu, hodnotit jako průměrný.

Hodnocení kvality řízení

Řízení vykazuje převahu pozitiv, částečné rezervy jsou v kontrolních mechanismech.

Celkově je kvalita řízení na velmi dobré úrovni.

HODNOCENÍ EFEKTIVNOSTI VYUŽÍVÁNÍ PROSTŘEDKŮ PŘIDĚLENÝCH ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU

Hodnocení použití účelových prostředků

V roce 2000 nebyly škole účelové prostředky přiděleny.

Hodnocení čerpání NIV, ONIV

Na ONIV (učebnice, učební pomůcky a ostatní) byl v roce 2000 otevřen limit u Střediska služeb školám Liberec ve výši 152 100,00 Kč. Skutečné čerpání ostatních výdajů nebylo možné ověřit vzhledem k tomu, že škola neobdržela vyúčtování čerpání za období říjen až prosinec 2000. Další výdaje na provoz školy jsou čerpány z rozpočtu Městského úřadu Hrádek nad Nisou, kde jsou vedeny v účetní evidenci.

Za rok 2000 organizace čerpala finanční mzdové prostředky limitu rozpočtu beze zbytku. Zaučtování nebylo kontrolováno vzhledem k tomu, že organizace není samostatnou účetní jednotkou a zpracování mezd zajišťoval Školský úřad Liberec.

Hodnocení efektivnosti využívání prostředků přidělených ze státního rozpočtu

V kontrolovaném období nebylo zjištěno neefektivní využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Výchovné poradenství

Výchovná poradkyně je pro výkon této funkce odborně i pedagogicky způsobilá. Jako výchovná poradkyně na škole působí druhým rokem. Má bohaté zkušenosti z dlouholeté pedagogické praxe. Je členkou širšího vedení školy, které se schází nepravidelně dle potřeby při řešení aktuálních problémů.

Nejvíce pozornosti věnuje problematice volby povolání a profesní orientace žáků. Snaží se zajistit maximální informovanost žáků o možnostech dalšího vzdělávání formou besed, individuálních pohovorů s žáky i rodiči, distribucí informačních materiálů, vyvěšením na nástěnce, účastí na veletrhu vzdělávání Nisa schola (zajištění dopravy pro žáky i rodiče). Ve spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP) mají žáci možnost využít profitestů.

Kartotéka žáků s poruchami učení a chování je pečlivě zpracovaná. Vlastní informovanost výchovné poradkyně o těchto žácích je nižší, péče je ponechána převážně na třídních učitelkách na prvním stupni. Dle potřeby jsou problémy konzultovány s PPP, nedostatkem jsou dlouhé lhůty v případě potřeby vyšetření. Žáci s vadami řeči jsou doporučeni do péče odborníků, ve škole není školený logoped.

Ve výkazu školy je v tomto školním roce vykázán integrovaný žák se zrakovým postižením. Integrace byla řádně zajištěna, po konzultaci a návštěvě byl pracovníci SPC pro zrakově

postižené vypracován individuální plán (diagnostika, zjištění stavu ve třídě, nabídka konzultací, doporučení) a poskytnuta odborná literatura. Škole byla přiznána finanční dotace na navýšení mzdových prostředků pro příslušnou učitelku.

Škola se zabývá i problematikou šikany, problémy řeší, nesnaží se je zakrýt. V dokumentaci byly doloženy zápisy z průběhu šetření případů šikany. Ve školní knihovně je k dispozici řada nových titulů z oblasti prevence sociálně patologických jevů, dle zápisů výpůjček je však využívána pouze dvěma učitelkami.

Ve škole je pověřena učitelka problematikou drogové prevence. V době konání inspekce byla se žáky na lyžařském výcviku. S výchovnou poradkyní, vedením školy i učiteli spolupracuje, škola zatím nezaznamenala signály drogové závislosti kromě kouření a alkoholu. Případy byly operativně řešeny. Ve spolupráci s odborníky byly pro žáky opakovaně uskutečněny přednášky. Pro prevenci sociálně patologických jevů není vhodné ustanovení školního řádu - povinnost trávit polední přestávku mimo školu bez dozoru.

O možnostech konzultací žáků s výchovnou poradkyní jsou žáci informováni školním rozhlasem a třídními učiteli, rodiče na třídních schůzkách. Mechanismus rychlé informovanosti o problémech žáků není cíleně zpracován (jasná formulace práv ve školní řádu, nabídka konzultací, schránka důvěry a pod.).

Výchovné poradenství je na velmi dobré úrovni, dílčí rezervy jsou v systematické práci se žáky s poruchami učení a chování.

„Škola bez hranic“

V rámci příhraniční spolupráce organizuje škola od 1. září 1999 společné vyučování pro děti z Hrádku nad Nisou a z Hartavy v SRN v česko-německých třídách v prvním a druhém ročníku. Žáci těchto tříd jeden den v týdnu střídavě navštěvují Základní školu v Hrádku nad Nisou a Freie Grundschule Hartau. Výuka českých žáků je v současné době realizována podle vzdělávacího programu Základní škola. Předměty český jazyk, matematika a prvouka se vyučují v mateřském jazyce, ostatní předměty se při společné výuce učí dvojjazyčně. Učební plán dodržuje stanovené minimum vyučovacích hodin, německý jazyk je vyučován v rámci kroužků. Žáci jsou vedeni ke vzájemné kooperaci bez jazykové bariéry. Do spolupráce jsou zapojováni postupně i jejich rodiče. Školu bez hranic z české strany výrazně podporuje zřizovatel základní školy zastoupený městským úřadem.

Na řešení vzdělávacího programu Škola bez hranic se podíleli čeští a němečtí pedagogové. Specifičnost projektu spočívá v rozšíření a zkvalitnění výuky německého jazyka už od prvního ročníku, ve výchově žáků ke vzájemné spolupráci bez jazykové bariéry a v poznání života na obou stranách hranic. Vzdělávací program Škola bez hranic, jehož součástí jsou mj. učební plán pro 1. - 4. ročník základní školy a učební osnovy pro výuku německého jazyka v 1. a 2. ročníku a 3. a 4. ročníku, byl postoupen Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR v Praze.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Povinná dokumentace podle § 38a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních, středních a vyšších odborných škol, v platném znění (rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 143/00 ze dne 20. 12. 2000, třídní výkazy a katalogové listy žáků, třídní knihy ve školním roce 2000/2001, školní řád, rozvrh hodin ve školním roce 2000/2001, zápisy z pedagogických rad ve školním roce 2000/2001, kniha úrazů vedená od ledna 1998, rozhodnutí ředitele školy ve školním roce 2000/2001 o dodatečném odkladu školní docházky, rozhodnutí ředitele školy ve školním roce 2000/2001 o uvolnění žáka z vyučování tělesné výchovy (7x), protokoly o komisionálních zkouškách ve školním roce 1999/2000),
- třídní knihy za školní rok 1999/2000,
- výroční zpráva školy za školní rok 1999/2000 s přílohami,
- roční plán práce - školní rok 2000/2001,
- organizační zajištění školního roku 2000/2001,
- klasifikační řád,
- povinnosti ředitele školy,
- povinnosti zástupce ředitele školy,
- pedagogická koncepce „Školy bez hranic“,
- vzdělávací program „Škola bez hranic“,
- stanovisko MŠMT ČR čj. 17 363/2000-22 ze dne 5. 5. 2000 ke stavu výuky v česko-německé třídě,
- sdělení MŠMT ČR čj. 11 017/2001-22 ze dne 18. 1. 2001 k projektu „Škola bez hranic“,
- podkladová inspekční dokumentace základní školy,
- časový rozpis doby trvání vyučovacích hodin a přestávek,
- dotazník pro ředitele školy před inspekcí,
- učební plán školy ve školním roce 2000/2001,
- tematické plány učiva jednotlivých předmětů dle ročníků a učebního plánu,
- výtvarné práce, sešity, výrobky, notýsky a žákovské knížky žáků školy (vždy namátkově vybrané),
- individuální plán pro integrované dítě z 15. 9. 2000,
- dokumentace výchovné poradkyně (kartotéka, zprávy PPP, metodické materiály),
- zakládací listina Základní školy Lidická 325, Hrádek nad Nisou ze dne 28. 11. 1995,
- dodatek k zakládací listině ze dne 6. 12. 2000,
- osvědčení o existenci stavby vystavené městem Hrádek nad Nisou dne 10. 1. 2001,
- výkaz o základní škole na školní rok 2000/2001 podle stavu k 30. 9. 2000 ze dne 10. 10. 2000,
- rozbor čerpání výdajů rozpočtu Městského úřadu Hrádek nad Nisou k 31. 12. 2000,
- mzdy - čerpání pro základní školy za účetní období 1-12/2000 z Okresního úřadu Liberec - referátu školství ze dne 5. 2. 2001.

ZÁVĚR

Podmínky výuky

Škola má vytvořeny pro výchovně vzdělávací činnost žáků průměrné psychohygienické a materiálně technické podmínky. Učebny jsou převážně vybaveny opotřebovaným žákovským nábytkem, osvětlení je nedostatečné. Třídy na 1. stupni působí po stránce estetické velmi dobrým dojmem, na 2. stupni je prostředí tříd málo podnětné. V inventáři školních sbírek převládají starší pomůcky, jejich obměna závisí na finančních možnostech. Fond učebnic je dostatečný, škola se snaží o vytváření ucelených řad.

Většina vyučujících má požadovanou pedagogickou a odbornou způsobilost. Přesto je část hodin na 1. a 2. stupni odučena pouze s pedagogickou způsobilostí a část hodin i bez odborné a pedagogické způsobilosti. Výuku společenskovedních předmětů zajišťují převážně učitelé bez odborné způsobilosti. Někteří pracovníci si vzdělání doplňují studiem na pedagogické fakultě popř. o toto studium mají zájem.

Materiální a personální podmínky výuky jsou na průměrné úrovni.

Hodnocení vzdělávání

Kvalita vyučování sledovaných předmětů byla na základě provedených hospitací hodnocena na 1. stupni na velmi dobré úrovni, na 2. stupni byly výrazné rozdíly v hodnocení jednotlivých předmětů. Sledované hodiny byly ve většině případů připravené a promyšlené, dílčí rezervy se projevovaly v organizaci, metodách a formách práce. V některých hodinách převažovalo frontální pojetí výuky se střídáním činností a dominancí vyučujícího. V hospitovaných třídách převládalo motivování žáků pochvalou a povzbuzováním. Vzájemné vztahy mezi učiteli a žáky byly velmi dobré.

Učební plány a učební osnovy byly dodržovány, nedostatky se vyskytly v oblasti plánování předmětu občanská výchova.

Kvalita vzdělávání byla na velmi dobré úrovni.

Hodnocení řízení

Plánování, organizace výchovně vzdělávacího procesu a provozu školy, systém vedení a motivování pracovníků i kontrolní mechanismy mají stanovená pravidla, která umožňují v daných podmínkách efektivní a promyšlené řízení školy. Dílčí nedostatky jsou v oblasti kontroly výchovně vzdělávacího procesu.

Významným prvkem je zapojení školy do projektu „Škola bez hranic“ včetně účasti na tvorbě vzdělávacího programu.

Při inspekci nebylo v kontrolovaném období zjištěno neefektivní využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu.

Řízení školy je na velmi dobré úrovni.

Celkové hodnocení

Celkově je škola na velmi dobré úrovni.

Doporučení:

- Motivovat pedagogické pracovníky k využívání širší škály vyučovacích metod a postupů, nepreferovat ve výuce frontální způsob práce, zvýšit podíl interaktivních metod výuky s důrazem na skupinové i individuální činnosti a problémovou výuku, cíleně využívat ve výuce zpětnou vazbu, ve vyučovacích hodinách více využívat dostupné pomůcky a didaktickou techniku.
- Motivovat pedagogické pracovníky ke zvyšování a rozšiřování odborné a pedagogické způsobilosti a ke studiu výchovného poradenství.
- V dalším vzdělávání pedagogů se cíleně věnovat oblasti prevence sociálně patologických jevů (podněcovat studium odborné literatury, poznatky projednávat na pedagogických poradách).
- Ve výchovném poradenství věnovat vyšší pozornost problematice poruch učení a chování.
- Přepracovat školní řád s důrazem na vyváženost obsahu z hlediska práv a povinností žáků.
- Zvážit funkčnost výuky výtvarné výchovy ve třídách 8. a 9. ročníku ve dvouhodinových blocích.
- Ve spolupráci se zřizovatelem zlepšit materiální vybavení tříd včetně osvětlení.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři a další zaměstnanci ČŠI:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Jan Vrabec	v. r.
Členové týmu	Ing. Zdeněk Rakušan	v. r.
	Mgr. Luděk Tesarčík	v. r.
	PhDr. Václava Vokounová	v. r.
	Mgr. Jan Zapach	v. r.
	Andrea Trejtnarová	v. r.

V Liberci dne 12. dubna 2001

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 17. 5. 2001

Razítko

Ředitel školy

Podpis

Mgr. Vlastimil Řehořek

v. r.

Předmětem inspekce bylo komplexní zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy): OkÚ Liberec	2000-05-31	084 171/01-5083
Zřizovatel: MěÚ Hrádek n. Nisou	2000-05-31	084170 /01-5083

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
—	—	Připomínky nebyly podány.

